

BYLA I-1064-281/2017

Dėl sprendimų panaikinimo ir žalos atlyginimo

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Mefodijos Povilaitienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Henriko Sadausko ir Liudmilos Zaborovskos, dalyvaujant pareiškėjui G. A., viešame teismo posėdyje išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjo G. A. skundą atsakovei Lietuvos valstybei, atstovaujamai Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo, trečiasis suinteresuotas asmuo Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, dėl sprendimų panaikinimo ir žalos atlyginimo.

Teismas, išnagrinėjęs bylą,

Nustatė

pareiškėjas G. A. 2016-09-13 teismui paštu padavė skundą, prašydamas: 1) panaikinti Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo 2016-07-14 raštą Nr. 96-2468; 2) panaikinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – ir Departamentas) 2016-08-18 sprendimą Nr. 2S-4521; 3) įpareigoti Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą (toliau – ir Lukiškių TI-K) išduoti pareiškėjui prašomus drabužius ir avalynę, radijo imtuvą, elektroninį virdulį ir stalo žaidimus; 4) priteisti iš Lietuvos valstybės ir šiai atstovaujamos Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo 3 000 Eur neturtinės žalos atlyginimą (b. l. 1–3).

Paaikino, kad Lukiškių TI-K administracijai pateikė prašymą išduoti pareiškėjui elektrinį virdulį, radijo imtuvą, stalo žaidimus, kepurę, viršutinius marškinius, marškinėlius, puskojines, apatinius, batus, sportbačius, šlepetes ir striukę. Lukiškių TI-K administracija 2016-07-14 raštu pareiškėjo prašymą tenkinti atsisakė. Su šiuo raštu nesutikdamas, pareiškėjas apskundė jį Departamentui. Departamentas 2016-08-18 sprendimu Nr. 2S-4521 įpareigojo Lukiškių TI-K išduoti pareiškėjui prašomus darbužius bei avalynę, tačiau Lukiškių TI-K administracijos 2016-07-14 rašto dalį dėl elektrinio virdulio išdavimo paliko nepakeistą, taip pat Departamentas nepasisakė dėl pareiškėjo teisės gauti radijo imtuvą bei stalo žaidimus. Pažymėjo, kad nuteistieji turi teisę naudotis elektriniais prietaisais, todėl Lukiškių TI-K bei Departamento sprendimai yra nepagrįsti bei neteisėti. Dėl šių aplinkybių pareiškėjas patyrė didelių nepatogumų, depresiją, dvasines kančias, todėl neturtinę žalą vertina 3 000 Eur.

Pareiškėjas teismo posėdyje palaikė skunde išdėstytus argumentus, prašė skundą tenkinti.

Atsakovė Lietuvos valstybė, atstovaujama Lukiškių TI-K, atsiliepime į pareiškėjo skundą nurodė, kad su skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą (b. l. 25–28).

Paaikino, kad Materialinio aprūpinimo normos nustato, kad elektriniu virduliu aprūpinamos tik kalėjimų ir areštinių kameros bei pataisos namų kameros tipo patalpos, išskyrus kameras ir patalpas,

kuriose nuteistieji atlieka nuobaudą – perkėlimą į kamerų tipo patalpas. Kadangi pareiškėjas yra perkeltas į kamerų tipo patalpas atlikti nuobaudą, jo prašymas išduoti virdulį negalėjo būti tenkinamas. Pareiškėjas su prašymais ar skundais dėl stalo žaidimų išdavimo į Lukiškių TI-K administraciją nesikreipė. Kameroje Nr. 223, kurioje ginčo laikotarpiu buvo laikomas pareiškėjas yra įrengtas radijo taškas, tačiau šiuo metu nėra galimybės per radijo tašką klausytis pageidaujamų radijo stočių. Nagrinėjamos bylos atveju pareiškėjo reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo nepagrįstas, nes nėra Lietuvos civilinio kodekso 6.271 str. nustatytos neteisėtų veiksmų sąlygos.

Teismo posėdyje atsakovės atstovas nedalyvavo.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Kalėjimų departamentas atsiliepime į pareiškėjo skundą nurodė, kad su skundu nesutinka ir prašo jį atmesti (b. l. 43–45).

Paaikšino, kad Kalėjimų departamentas 2016-08-18 raštu Nr. 2S-4521 išnagrinėjo pareiškėjo skundą ir nustatė, kad skundžiamo Lukiškių TI-K sprendimo naikinti nėra pagrindo. Ginčijamu raštu kalėjimų departamentas kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją nurodydamas, kad jeigu nuteistasis asmuo neturi reikiamo (nustatyto) kiekio asmeninių drabužių, įkalinimo įstaiga turi aprūpinti nuteistuosius trūkstamais drabužiais. Pažymėjo, kad elektriniu virduliu aprūpinamos tik kalėjimų ir areštinių kameros bei pataisos namų kamerų tipo patalpos, išskyrus kameras ir patalpas, kuriose nuteistieji atlieka nuobaudą – perkėlimą į kamerų tipo patalpas. Kalėjimų departamentas į pareiškėjo skundą atsakė laiku ir išsamiai, remdamasis pateikta dokumentine medžiaga, taip pat pagrįsdamas sprendimą teisės aktų normomis, nurodė sprendimo apskundimo tvarką. Todėl Kalėjimų departamento 2016-08-18 atsakymas Nr. 2S-4521 atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 8 str. reikalavimus.

Trečiojo asmens atstovas teismo posėdyje nedalyvavo.

Skundas tenkintinas iš dalies.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėjas G. A. 2016-07-05 raštu (registracijos Nr. 29-1537) kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją prašydamas išduoti jam vasarinę kepuraitę, marškinėlius, sportinį kostiumą, medvilnines puskojines, vasarinius batelius, sportbačius ir šlepetes; taip pat prašė išduoti elektrinį virdulį vandeniui pasišildyti, radijo imtuvą (b. l. 48).

Lukiškių TI-K administracija 2016-07-14 raštu Nr. 96-2468 informavo pareiškėją, kad pareiškėjas turi savo drabužių bei avalynės, todėl jo prašymas išduoti drabužių ir avalynės netenkintinas. Taip pat pažymėjo, kad elektriniu virduliu aprūpinamos tik kalėjimų ir areštinių kameros bei pataisos namų kamerų tipo patalpos, išskyrus kameras ir patalpas, kuriose nuteistieji atlieka nuobaudą – perkėlimą

į kamerų tipo patalpas. Kadangi pareiškėjas perkeltas į kamerų tipo patalpas atlikti nuobaudą, prašymas išduoti virdulį negali būti tenkinamas (b. l. 6).

Pareiškėjas, nesutikdamas su Lukiškių TI-K administracijos 2016-07-14 raštu Nr. 96-2468, Kalėjimų departamentui prie Teisingumo ministerijos 2016-07-18 padavė skundą, pakartotinai prašydamas išduoti drabužių bei avalynės, elektrinį virdulį, radijo imtuvą. Taip pat pareiškėjas šiuo skundu prašė išduoti jam stalo žaidimus (b. l. 46).

Nagrinėjamu atveju ginčas kilo dėl Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo rašto, Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos sprendimo teisėtumo ir pagrįstumo bei neturtinės žalos atlyginimo.

Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso (toliau – ir BVK) 10 str. 1 d. įtvirtina, kad bausmes atliekantys Lietuvos Respublikos piliečiai turi visas Lietuvos Respublikos piliečiams įstatymų nustatytas teises, laisves ir pareigas su apribojimais, kuriuos numato Lietuvos Respublikos įstatymai ir teismo nuosprendis.

Pareiškėjo teigimu, Lukiškių TI-K administracija jam nepagrįstai nesuteikė prašomos avalynės bei drabužių.

Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 173 str. 3 d. įtvirtinta, kad terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes atliekantys nuteistieji, kurie neturi savo drabužių ir avalynės, nemokamai aprūpinami drabužiais ir avalyne pagal sezoną. Arešto bausmę atliekantys nuteistieji drabužiais ir avalyne apsirūpina patys. BVK 173 str. nuostatas dėl drabužių ir batų aprūpinimo detalizuoja Nuteistųjų ir suimtųjų materialinio aprūpinimo normos, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004-06-09 įsakymu Nr. 1R-139, kuriose nurodyta, kokių ir koks kiekis drabužių bei batų atskirai pagal sezoną gali būti išduota nuteistiesiems. Iš paminėtų teisės nuostatų seka, jog asmeniui reikalingi drabužiai išduodami tuo atveju, jei asmuo jų neturi.

Bylos medžiaga patvirtina, kad pareiškėjas kas mėnesį periodiškai nuo 2016-06-03 kreipėsi į Lukiškių TI-K administraciją su prašymais leisti užsisakyti viršutinių drabužių skalbimo ir džiovinimo paslaugą (b. l. 34, 36, 38, 40). Iš prašymų turinio matyti, kad pareiškėjas turi būtiniausių viršutinių drabužių. Be to, Lukiškių TI-K 2016-10-19 pažyma Nr. 24-8075 patvirtina, kad pareiškėjui G. A. 2016-08-19 buvo išduoti drabužiai (kelnės ir maikutė), kuriuos jis priėmė ir priėmimo faktą patvirtino savo parašu (b. l. 30, 31-33). Atsižvelgiant į tai, teismas daro išvadą, kad Lukiškių TI-K tinkamai įgyvendino pareiškėjo teisę gauti drabužius, kurių pareiškėjas neturi, todėl šiuo aspektu neteisėtų veiksmų neatliko.

Pareiškėjas nurodo, kad jam nepagrįstai atsisakyta išduoti elektrinį virdulį vandeniui pasišildyti.

Pažymėtina, kad bylos medžiaga patvirtina, jog pareiškėjui Kybartų pataisos namų direktoriaus 2016-05-27 nutarimu paskirta nuobauda, perkeliant pareiškėją į kamerų tipo patalpas 6 mėnesiams (b. l. 24). Todėl nagrinėjamos bylos atveju taip pat taikytina BVK 145 str. 2 d., kurioje nurodyta, kad kamerų tipo patalpose laikomiems nuteistiesiems, atliekantiems šio Kodekso 142 straipsnio 2 dalies 3 punkte nurodytą nuobaudą, nustatomas režimas, atitinkantis šio Kodekso 86 straipsnyje nurodytas drausmės grupei priskirtų nuteistųjų laikymo kalėjime sąlygas.

Pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1R-139 patvirtintų Arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmės atliekančių nuteistųjų, suimtųjų ir vaikų (kūdikių), esančių pataisos namų vaikų (kūdikių) namuose, materialinio buitinio aprūpinimo normų (toliau – ir Aprūpinimo normos) nuostatas tardymo izoliatorių, kalėjimų ir areštinių kameros bei pataisos namų kamerų tipo patalpos turi būti aprūpintos vienu elektriniu virduliu. Pažymėtina, kad Aprūpinimo normų pastaboje nurodyta, kad elektriniu virduliu aprūpinamos tik kalėjimų ir areštinių kameros bei pataisos namų kamerų tipo patalpos, išskyrus kameras ir patalpas, kuriose nuteistieji atlieka nuobaudą – perkėlimą į kamerų tipo patalpas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, sprendžiama, kad nuteistiesiems, atliekantiems laisvės atėmimo bausmę pataisos įstaigos drausmės grupėje ir kamerų tipo patalpose draudžiama naudotis elektros virduliu. Taigi ir pareiškėjui, kuris atlieka bausmę kamerų tipo patalpose, šiuo elektros prietaisu naudotis yra draudžiama. Nesant duomenų, kad Lukiškių TI-K pareiškėjui nepagrįstai buvo draudžiama naudotis elektriniu virduliu, ar kad Kalėjimų departamentas nepagrįstai nusprendė, jog šiuo elektros prietaisu pareiškėjui naudotis draudžiama, nėra pagrindo konstatuoti neteisėtų Lukiškių TI-K ar Kalėjimų departamento veiksmų buvimo fakto šiuo aspektu, kaip būtinos valstybės civilinei atsakomybei pagal CK 6.271 straipsnio 1 dalį atsirasti sąlygos.

Pareiškėjas teigia, kad jam nepagrįstai atsisakyta suteikti radijo imtuvą bei stalo žaidimus.

Pagal Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. birželio 9 d. įsakymu Nr. 1R-139 patvirtintų laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų laisvalaikiui ir kultūros bei sporto renginiams organizuoti skirto inventoriaus normas palatoje, kameroje, baudos, karceryje, klube, mokykloje, bibliotekoje, ilgalaikio pasimatymo kambaryje turi būti po vieną radijo imtuvą. Taip pat įtvirtinta, kad stalo žaidimai (šachmatai) išduodami po 1 komplektą kiekvienam būriui (skyrui), kamerei (išskyrus karcerį, drausmės, baudos izoliatorius), palatai.

Pareiškėjas G. A. 2016-07-05 raštu (registracijos Nr. 29-1537) Lukiškių TI-K administracijai nereiškė reikalavimo dėl stalo žaidimų išdavimo. Atsižvelgiant į tai, Kalėjimų departamentas taip pat neturėjo pareigos dėl šio reikalavimo pasisakyti. Todėl šia apimti pareiškėjo argumentai laikytini nepagrįstais.

Atsakovas nurodo, kad kameroje Nr. 223, kurioje ginčo laikotarpiu buvo laikomas pareiškėjas yra įrengtas radijo taškas. Byloje nėra ginčo, kad kameroje, kurioje buvo laikomas pareiškėjas, buvo radijo taškas, tačiau radijo imtuvas ir radijo taškas pagal savo esmę nėra visiškai tapatūs dalykai. Pažymėtina, kad naudojantis radijo tašku Lukiškių TI-K laikomas asmuo neturi objektyvios galimybės pasirinkti radijo stotį. Atsakovas Lukiškių TI-K atsiliepime taip pat paaiškino, kad kalinami asmenys neturi galimybės per radijo taško sistemą klausytis savo pageidaujamų radijo stočių. Todėl kameroje buvęs radijo taškas nelaikytinas tinkamu kameros aprūpinimo radijo imtuvu būdu. Analogiškos pozicijos laikomasi ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. sausio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3445-520/2016). Taigi, pripažintina, kad buvo pažeista pareiškėjo teisė turėti Lukiškių TI-K išduotą radijo imtuvą. Atsižvelgiant į tai, Lukiškių TI-K 2016-07-14 rašto Nr. 96-2468 ir Kalėjimų departamento 2016-08-18 sprendimo Nr. 2S-4521 dalys dėl radijo imtuvo neišdavimo yra nepagrįstos, todėl Lukiškių TI-K administracija įpareigotina išduoti pareiškėjui radijo imtuvą.

Pareiškėjas prašo priteisti iš Lukiškių TI-K 3 000 Eur neturtinei žalai atlyginti.

CK 6.250 str. 2 d. nustatyta, kad teismas, nustatydamas neturtinės žalos dydį, atsižvelgia į jos pasekmes, žalą padariusio asmens kaltę, jo turtinę padėtį, padarytos turtinės žalos dydį bei kitas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, taip pat į sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijus. Atlygintinos neturtinės žalos dydžio nustatymas yra teismo prerogatyva. Tai reiškia, kad nustatant atlygintinos neturtinės žalos dydį turi būti taikomi kriterijai, nurodyti CK 6.250 str. 2 d., tarp jų ir sąžiningumo, teisingumo bei protingumo principai. Teismų praktikoje pripažįstama ir tai, kad asmens pažeista neturtinė teisė kai kuriais atvejais teismo gali būti apginta nepriteisiant neturtinės žalos atlyginimo pinigais. EŽŽT, gindamas Konvencijoje įtvirtintas pagrindines žmogaus teises ir laisves, neretai konstatuoja, kad teisės pažeidimo pripažinimas savaime yra pakankama ir teisinga satisfakcija už patirtą skriaudą (EŽTT 2000-10-10 sprendimas byloje D. prieš Lietuvą, 2006-10-10 sprendimas byloje L. L. prieš Prancūziją). Taigi, teisės pažeidimo pripažinimas byloje, susijusiose su neturtinės žalos atlyginimu, tam tikrais atvejais gali būti savarankiškas pažeistų asmens teisių gynimo būdas. Neturtinės žalos atlyginimas pinigais priteisiamas, jeigu konkrečiu atveju nustatoma, kad teisės pažeidimo pripažinimo nepakanka pažeistai teisei apginti (EŽTT 2003-11-06 sprendimas byloje M. prieš Lietuvą). Tokios pozicijos laikomasi ir Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinės teisėjų kolegijos 2008-01-02 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008). Analogiška praktika nuosekliai formuojama ir LVAT nagrinėjamosiose bylose dėl neturtinės žalos atlyginimo (LVAT 2007-07-19 nutartis administracinėje byloje Nr. A2-718/2007; LVAT 2008-04-16 sprendimas administracinėje byloje Nr. A444-619/2008; LVAT 2010-10-15 nutartis administracinėje byloje Nr. A146-1240/2011; LVAT 2012-01-26 nutartis administracinėje byloje Nr. A756-143/2012; LVAT 2012-10-24 nutartis administracinėje byloje Nr. A525-2542/2012).

Įvertinus teisinį reglamentavimą, teismų praktiką, byloje nustatytas faktines aplinkybes, darytina išvada, kad Lukiškių TI-K neužtikrino pareiškėjo teisės gauti radijo imtuvą. Tačiau, sprendžiant pareiškėjo reikalavimo dėl neturtinės žalos priteisimo pagrįstumo klausimą, nagrinėjamu atveju vertintina nurodyto pažeidimo mastas bei trukmė, pažeidimo intensyvumas. Atsižvelgiant į tai,

teismas daro išvadą, kad pareiškėjo išgyvenimai pagal savo pobūdį laikytini tokiais, jog jo teisės pažeidimo į teisę gauti radijo imtuvą fakto konstatavimas yra pakankama padarytos žalos atlyginimo forma, nepriteisiant pareiškėjui neturtinės žalos atlyginimo pinigais (LVAT nutartis adm. byloje Nr. A-444-619/2008; 2014-11-25 nutartis adm. byloje Nr. A-575-2140/2014 ir kt.). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pareiškėjo G. A. reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo tenkinamas iš dalies, pripažįstama, kad buvo pažeista pareiškėjo teisė Lukiškių TI-K gauti radijo imtuvą, o reikalavimas dėl neturtinės žalos atlyginimo pinigais atmestinas kaip nepagrįstas.

Vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 84–87 str., 88 str. 1 p., 132 str., 133 str., teismas

Nutarė

pareiškėjo G. A. skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Lukiškių tardymo izoliatoriaus-kalėjimo 2016-07-14 rašto Nr. 96-2468 dalį, kuria atsisakyta pareiškėjui išduoti radijo imtuvą.

Panaikinti Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2016-08-18 sprendimo Nr. 2S-4521 dalį, kuria atsisakyta pareiškėjui išduoti radijo imtuvą.

Įpareigoti Lukiškių tardymo izoliatorių-kalėjimą išduoti pareiškėjui radijo imtuvą.

Pripažinti, kad buvo pažeista pareiškėjo G. A. teisė būti kalinamam Lukiškių TI-K teisės aktu reikalavimus atitinkančiomis sąlygomis.

Pareiškėjo G. A. reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo pinigais atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimas per vieną mėnesį nuo jo paskelbimo apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant skundą tiesiogiai šiam teismui arba per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Informacija

Turinys

Komentarai

Data 2017-03-07

Atsisiųsti DOCX

Rūšis Administracinė byla

Tipas Sprendimas

Teismas Vilniaus apygardos administracinis teismas

Teisėjas(ai) Liudmila Zaborovska

Mefodija Povilaitienė

Henrikas Sadauskas

Baigtis Skundas (prašymas) patenkintas iš dalies.

1 1.11 1.17

Proceso dalyviai

Atsakovas

Lietuvos valstybė, atstovaujama Lukiškių tardymo izoliatoriaus - kalėjimo 188721990

Trečiasis suinteresuotas asmuo

Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 288697120

Ryšiai